

ሆኖም ንብረቶቹ በሥራ ሰዓት ሳይሆን ከሥራ ሰዓት ውጭ የጠፉ ስለመሆኑ የማስረዳቱ ሸክም የእራሱ የተጠሪ እንጂ የአመልካች ሊሆን የማይችል ሲሆን ተጠሪም በዚህ ረገድ ያቀረበው ማስረጃ የለም።

ተጠሪ ይህንን የማስረዳት ሸክሙን ካልተወጣ ንብረቱ በእራሱ ቁጥጥር ሥር እያለ መጥፋቱን የሚያሳይና በተጠቀሰው የፍ/ብ/ሕ/ቁ/ 2027 መሠረት ቢያንስ በቸልተኝነት ጥፋት መፈጸሙን የሚያረጋግጥ ነው።

ስለሆነም የፌዴራል መ/ደ/ፍ/ቤት ተጠሪ ንብረቶቹ ከሥራ ሰዓት ውጭ የጠፉ ስለመሆኑ ባላስረዳበት ሁኔታ የማስረዳት ሸክሙን ወደ አመልካች በማዞር ንብረቶቹ በሥራ ሰዓት የጠፉ መሆኑን በማስረዳት ተጠሪ ጥፋት መፈጸሙን አላረጋገጠም በማለት ክሱን ሳይቀበል መቅረቱ እንደዚሁም ጉዳዩን በይግባኝ የተመለከተው የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ይህንን ስህተት ሳያርም መቅረቱ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ሆኖ ተገኝቷል።

ው ሳ ኔ

1. የፌዴራል መ/ደ/ፍ/ቤት በመ.ቁ 39118 ህዳር 1 ቀን 1997 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔና የፌዴራል ከ/ፍ/ቤት በመ/ቁጥር 36028 ጥቅምት 27 ቀን 1999 ዓ.ም የሰጠው ፍርድ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ስለሆነ በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ/348(1) መሠረት ተሸሯል።
2. ተጠሪ ጥፋት መፈጸሙ የተረጋገጠ ስለሆነ በክስ የተጠየቀውን ብር 1178.05 (አንድ ሺህ አንድ መቶ ሰባ ስምንት ከዜሮ አምስት ሣንቲም) ክስ ከተመሠረተበት ጊዜ ጀምሮ ተከፍሎ እስካለቀ ድረስ ከሚታሰብ 9% (ዘጠኝ በመቶ) ወለድ ጋር ለአመልካች እንዲከፍል ተወስኗል።
3. በዚህ ውሳኔ መሠረት እንዲያስፈጽም ግልባጩ ለፌዴራል መ/ደ/ፍ/ቤት ይተላለፍ።
4. ግራ ቀኙ ወጭና ኪሳራ ይቻቻሉ።
5. መዝገቡ ተዘግቶ ወደ መ/ቤት ተመልሷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ነ/ዓ

ዳኞች:- መንበረፀሐይ ታደሰ

ፍስሐ ወርቅነህ

ሐጎስ ወልዱ

ሒሩት መለሠ

ታፈሰ ይርጋ

አመልካች:- የአማራ ክልል ፍትሕ ቢሮ ነ/ፈጅ ሰለሞን በቀለ

ተጠሪ:- ወ/ሮ ምንትዋብ የኔነህ አልቀረቡም።

መዝገቡ ተመርምሮ ቀጥሎ የተመለከተው ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ይህ የሰበር አቤቱታ ሊቀርብ የቻለው ተጠሪ ክስ ባቀረቡበት የካሣ ክፍያ ጥያቄ የሥር ፍ/ቤቶች አመልካች ኃላፊ ነው በማለት ካሣ እንዲከፍል ውሳኔ በመስጠታቸው መሠረታዊ የሕግ ስህተት ተፈጽሟል በማለት አመልካች ቅሬታ በማቅረቡ ነው።

የጉዳዩ አመጣጥም ባጭሩ ሲታይ ተጠሪ በደቡብ ጎንደር ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት በአመልካች ላይ ባቀረቡት ክስ ባለቤቱ የነበረው ወ/ሮ ጌትነት ፈጠነ መስከረም 28 ቀን 1994 ዓ.ም. የተከሰተ ንብረት በሆነው መኪና ተሳፍሮ ከባህርዳር ወደ ጎንደር በሚጓዝበት ወቅት መንገድ ላይ መኪናው ተገልብጦ ሕይወቱ ሊያልፍ ችሏል። ሚች በሞተበት ጊዜ ዕድሜው 38 ዓመት የነበረ ሲሆን ጡረታ ለመውጣት 17 ዓመት ይቀረው ነበር። የወር ደመወዙም ብር 460.00 የነበረ ሲሆን ይህ በ17 ሲባላ ብር 93,840.00 ስለሚሆን የጎሊና ጉዳት ካሣ ብር 1 ሺህ ጨምሮ በድምሩ ብር 94,840.00 ካሣ ሊከፍለኝ ይገባል በማለት በእራሳቸውና በሶስት ልጆች ስም ጠይቀዋል።

ክሱና ማስረጃው ለተከሰሽ ደርሶም በሰጠው መልስ በተከሰሽና በሚች መካከል የነበረው ግንኙነት የአሠሪና ሠራተኛ ግንኙነት በመሆኑ ሚችም የሞተው በሥራ ላይ እያለ ስለሆነ የሚች ተተኪዎች ተጠቃሚ ሊሆኑ

የሚችሉት በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 2037 እና 2038 መሠረት የጡረታ አበል በመጠየቅ እንጂ አስረገጠው ካሳ የሚጠይቁበት የሕግ ድጋፍ የለም። ይህ የሚታለፍ ቢሆን የቀረበው አቤቱታ ከፍ/ብ/ሕ/ቁ. 2095 አኳያ ሲታይ የሚችሉትና ልጆች መጠየቅ የሚችሉት ካሳ ቀለብ ብቻ እንደሆነ የተደነገገ ሲሆን በክልሉ የቤተሰብ ሕግ አንቀጽ 12 መሠረትም ከሳሽ ቀለብ ለመጠየቅ የምትችለው ሠርታ ለመብላት አቅም የሌላት ከሆነ ብቻ ነው የሚል ክርክር አቅርቦ ከኢትዮጵያ መድን ድርጅት ጋር የመድን ሽፋን ውል ያለው መሆኑን በመግለጽ የኢትዮጵያ መድን ድርጅት በክርክሩ ጣልቃ እንዲገባ አመልክቷል።

የኢትዮጵያ መድን ድርጅትም በክርክሩ ጣልቃ ገብቶ እስከ ብር 10 ሺህ የመድን ሽፋን መስጠቱን አምኖ በኃላፊነትና በካሳ መጠኑ ላይ ከተከሳሽ ጋር ተመሳሳይ የሆነ ክርክር አቅርቧል።

የግራ ቀኝ ክርክር በዚህ መልኩ የቀረበለት የዞኑ ክፍተኛ ፍ/ቤት ጉዳዩን መርምሮ በተከሳሽም ሆነ በጣልቃ ገቡ ኃላፊነትን አስመልክቶ የቀረበውን ክርክር ውድቅ አድርጎ ለደረሰው ጉዳት ተከሳሽ ኃላፊ ነው ካለ በኋላ የካሳ መጠኑን አስልቶ ቁሳዊ ጉዳት /Material damage/ ብር 24 ሺህ የሞራል ካሳ /Moral damage/ ብር 1 ሺህ እንደዚሁም ወጭና ኪሣራ ብር 1 ሺህ በድምሩ ብር 26 ሺህ ለከሳሽ ሊከፍል እንደሚገባና ከዚህ ገንዘብ ላይ ጣልቃገብ የኢትዮጵያ መድን ድርጅት በሰጠው የመድን ሽፋን መሠረት ብር 10 ሺህ እንዲከፍል ቀሪውን ብር 16 ሺህ ደግሞ ተከሳሽ እንዲከፍል በማለት ውሳኔ ሰጥቷል።

ተከሳሽ በዚህ ውሳኔ ቅሬታ አድርጎት የይግባኝ ቅሬታውን ለክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት አቅርቦ ጠቅላይ ፍ/ቤቱም በበኩሉ ግራ ቀኝን አከራክሮ ይግባኝን ባለመቀበል የሥር ፍ/ቤትን ውሳኔ አጽንቷል።

የሰበር አቤቱታውም የቀረበው ይህንኑ በመቃወም ሲሆን ይህ ሰበር ችሎት የቀረበውን አቤቱታ መርምሮ ለሰበር መቅረብ የሚገባው መሆኑን በማመኑ ተጠሪን በመጥራት ግራ ቀኝን አከራክሯል።

ምላሽ ማግኘት የሚገባውም የጉዳዩ ጭብጥ ክስ በቀረበበት ነገር አመልካች ኃላፊነት አለበት? ወይንስ የለበትም የሚለው በመሆኑ ይህንኑ ጭብጥ ይዘን አቤቱታውን መርምረናል።

የተጠሪ ባለቤት የነበረው ሚች ሊሞት የቻለው ንብረትነቱ የአመልካች በሆነው መኪና ተሳፍሮ በመጓዝ ላይ እንዳለ መኪናው በመገልበጡ ምክንያት መሆኑ ግራ ቀኝን አላከራከረም። የተያዘውን ጭብጥ በተሟላ ሁኔታ ለመፍታት እንዲቻልም ሚች የሞት አደጋ የደረሰበት በተጠሪ መ/ቤት በመሥራት ላይ እንዳለ በደረሰበት ጉዳት ነው ወይስ በሌላ መሥሪያ ቤት በመሥራት ላይ እያለ የሚለው ነጥብ ሊታይ የሚገባው ነው። ተጠሪ ባቀረበው ክርክር ሚች በወቅቱ ሲሰራበት የነበረው የክልሉ ማረሚያ ቤት ከተጠሪ መ/ቤት ጋር የመዋቅር ግንኙነት እንደነበራቸውና በተጠሪ መ/ቤት ሥር እንደበረ ሲገልጽ አመልካች ደግሞ የክልሉ ማረሚያ ቤት እራሱን ችሎ የተቋቋመ ነበር በማለት ተከራክረዋል። ነገር ግን ይህ ሰበር ችሎት መዘገቡን ሲመረምር ሚች ተቀጥሮ ሲሰራበት የነበረው የክልሉ ማረሚያ ቤት ተጠሪነቱ ለክልሉ ፍትሕ ቢሮ ማለትም ለአሁን አመልካች እንደነበረ ለመገንዘብ ችሏል። ሁለቱ መ/ቤቶች በአንድ መዋቅር ስር የተደራጁ ነበሩ ከተባለ ደግሞ ሚች በተጠሪ መኪና ሲጓዝ በመኪናው መገልበጥ ምክንያት ከሞተ በሥራ ላይ እንዳለ መሞቱን የሚያስገነዝብ ነው። አንድ የመንግሥት ሠራተኛ በሥራ ላይ እያለ የሞት አደጋ ቢደርስበት በመንግሥት ሠራተኞች አዋጅ መሠረት ካሳ እንዴት ሊከፈል እንደሚችል መረዳት እንዲቻል የአማራ ክልልን የመንግሥት ሠራተኞች አዋጅ ቁጥር 74/1994ን ይህ ሰበር ችሎት አስቀርቦ የተመለከተው ሲሆን ቋሚ የሆነ የመንግሥት ሠራተኛ በስራ ላይ በደረሰበት ጉዳት የሞተ እንደሆነ ለተተኪዎች የጡረታ አበል እንደሚከፈል በአንቀጽ 46/5/ሀ/ ላይ መደንገጉን ተገንዝቧል።

ስለሆነም የተጠሪ ባለቤት በሞት የተለየው በሥራ ላይ እያለ ባጋጠመው አደጋ ምክንያት ስለሆነና በሥራ ላይ እያለ በአደጋ ምክንያት የሞት ጉዳት የደረሰበት ሰው በክልሉ የመንግስት ሠራተኞች አዋጅ መሠረት

ለተተኪዎች የጡረታ አበል ከሚከፈል በስተቀር ከዚህ አልፎ ሌላ ተጨማሪ ካሳ ሊከፈል እንደሚችል በተጠቀሰው ሕግ ላይ ያልተመለከተ በመሆኑ የሥር ፍ/ቤቶች በተረጋገጠው ፍሬ ነገር ላይ ተመሥርተው ክርክሩን ከክልሉ የመንግሥት ሠራተኞች አዋጅ አኳያ ተመልክተው ውሳኔ መስጠት ሲገባቸው የግራ ቀኙን ግንኙነት ከሚገዛው የአሠሪና ሠራተኛ ሕግ በመውጣት በፍ/ብሔር ሕጉ ከውል ውጭ ባሉ ድንጋጌዎች መሠረት ውሳኔ መስጠታቸው የሕግ ስህተት የተፈጸመባቸው ሆነው ተገኝተዋል።

ው ሣ ኔ

1. የደቡብ ጎንደር ዞን ክ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. 4337 ሐምሌ 17 ቀን 1998 ዓ.ም. የሰጠው ውሳኔ እንደዚሁም የአማራ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 10200 መጋቢት 13 ቀን 1999 ዓ.ም. የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመባቸው ሆነው ተገኝተዋል።
2. ክስ በቀረበበት ጉዳይ አመልካች ኃላፊ አይደለም ተብሎ ተወስኗል። ስለሆነም አመልካችም ሆነ የሥር ጣልቃገቡ የኢትዮጵያ መድን ድርጅት ለተጠሪ ካሳ ሊከፍሉ አይገባም ተብሎ ተወስኗል።
3. ግራ ቀኙ ወጭና ኪሳራ ይቻቻሉ።
4. መዝገቡ ተዘግቶ ወደ መ/ቤት ተመልሷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ነ/ዓ

የሰ/መ/ቁ. 30442

ጎዳር 3 ቀን 2000 ዓ.ም.

ዳኞች:- መንበረፀሐይ ታደሰ

ፍስሐ ወርቅነህ

ሐጎስ ወልዱ

ሂሩት መለሰ

ታፈሰ ይርጋ

አመልካች:- የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል ኮርፖሬሽን ስሜን ምዕራብ ሪጅን - ሕዝቅኤል ዋዲሱ ቀረቡ።

ተጠሪ:- ወ/ሮ ድንቋ አመኔ አልቀረበችም።

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

አከራካሪው ጉዳይ ከውል ውጪ በሆነ ኃላፊነት የተጠየቀን የካሳ ክፍያ ጥያቄ የሚመለከት ነው። ክርክሩ የተጀመረው በቤንሻንጉል ጉሙዝ ብ/ክ/መ/ በመተከል ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት ነው። ክርክሩ ሲጀመር ከሣሽ የነበረችው የአሁንዋ ተጠሪ አመልካችን የከሰሰችው ባለቤቱ እና የልጅ አባት የነበረው ሰው በአሌክትሪክ ሽቦ ተይዞ ሞቶአልና በዚህ ምክንያት በመተዳደሪያ ረገድ የቀረብኝን ገቢ ይተካልኝ በማለት ነው። ክሱ የቀረበለት ፍ/ቤትም አመልካችን አስቀርቦ ክርክሩን ከሰማ በኋላ ተከሣሽ ለደረሰው ጉዳት ኃላፊ ነው። በመሆኑም የተቋረጠውን ጥቅም በጠቅላላው ብር 60,800 ለከሣሽ ይክፈል በማለት ወስኖአል። በዚህ ውሳኔ ላይ ይግባኝ የቀረበለት የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤትም ውሳኔው ስህተት የለበትም በማለት ይግባኝን ሳይቀበል ቀርቶአል። የሰበር አቤቱታው የቀረበው በዚሁ ላይ ነው።

በበኩላችንም አመልካች ግንቦት 3 ቀን 1999 ዓ.ም. በዓፈው ማመልከቻ ያቀረበውን አቤቱታ መሠረት በማድረግ ተጠሪን አስቀርቦን ክርክሩን ሰምተናል። በሰበር ችሎቱ ይመረመራል ተብሎ የተያዘው ጭብጥ አመልካች ካሳውን መክፈል ያለበት እንዴት ነው የሚለው ነው። በዚህ መሠረትም ይህን